

Sygn.akt III AUa 759/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Barbara Orechwa-Zawadzka

SA Dorota Zarzecka

Protokolant: Edyta Katarzyna Radziwońska

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku Szpitala (...) w B.

przy udziale zainteresowanych: A. T., A. B. (1), D. R., R. S., B. C., E. R., M. S. (1), E. C. (1), A. M., G. C. (1), E. C. (2), G. M., E. M., B. W., E. K., T. S., G. C. (2), T. B., W. M., K. B., A. W., I. W., I. C., A. B. (2), M. S. (2), K. Z. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. o ustalenie , że nie istnieje obowiązek odprowadzenia składki na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 maja 2012 r. sygn. akt IV U 751/12

zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i oddala odwołania dotyczące zainteresowanych: A. T., D. R., M. S. (1), E. C. (1), A. M., G. C. (2), W. M., K. B., I. C. i K. Z. (2).

sygn. akt III AUa 759/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzjami z dni:

16 lutego 2012r. nr (...) (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 23 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 24 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 23 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 24 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 23 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 23 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 23 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 24 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 17 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 17 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 24 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 16 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 17 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 15 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 17 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), 17 lutego 2012r. nr (...) -401- (...), wydanymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych

zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.), ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity: Dz. U z 1996 roku, Nr 70, poz. 335 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.) ustalił zainteresowanym: A. T., A. B. (1), D. R., R. S., B. C., E. R., M. S. (1), E. C. (1), A. M., G. C. (1), E. C. (2), G. M., E. M., B. W., E. K., T. S., G. C. (2), T. B., W. M., K. B., A. W., I. W., I. C., A. B. (2), M. S. (2) i K. Z. (1) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz składkę na ubezpieczenie zdrowotne należne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek - Szpitala (...) w B., za wybrane miesiące z lat 2008 – 2010.

Od powyższych decyzji odwołania wniósł Szpital (...) w B.. Podniósł w nich, że gospodarując zakładowym funduszem świadczeń socjalnych pracodawca posiada daleko idącą autonomię i nie w każdym przypadku powinien kierować się kryterium majątkowym. W rezultacie, zdaniem odwołującego, decyzje organu rentowego są niezasadne.

Sąd Okręgowy w Olsztynie na rozprawie w dniu 14 maja 2012 r. połączył wszystkie sprawy do łącznego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia i prowadził je pod sygnaturą IV U 751/12.

Wyrokiem z dnia 14 maja 2012 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie **zmienił zaskarżone decyzje dotyczące zainteresowanych: A. T., D. R., M. S. (1), E. C. (1), A. M., G. C. (2), W. M., K. B., I. C., K. Z. (1) o tyle, że z podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wyłączył wartość otrzymanych w spornym okresie przez zainteresowanych paczek dla dzieci (pkt I), oddalił odwołania w pozostałym zakresie (pkt II).**

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w latach 2008 – 2010 wnioskodawca, będący dla zainteresowanych pracodawcą, gospodarował zakładowym funduszem świadczeń socjalnych. W grudniu 2008 r., kwietniu 2009 r., grudniu 2010 r., wszyscy pracownicy otrzymali bony towarowe w jednakowej wysokości, odpowiednio 148 zł, 183 zł, 183 zł (razem 514 zł). Jednocześnie pracownicy posiadający dzieci w latach 2008, 2009 i 2010 otrzymali przedświąteczne paczki dla dzieci o jednakowej wartości, odpowiednio: 31,43 zł, 40 zł i 50 zł. Regułą było, że ilość wydanych paczek była uzależniona od ilości posiadanych dzieci.

Sąd doszedł do wniosku, że odwołania były zasadne jedynie w części i tylko co do decyzji wydanych wobec zainteresowanych otrzymujących w spornym okresie paczki dla dzieci. Odnosząc się do wyartykułowanych przez wnioskodawcę zarzutów naruszenia prawa Sąd wskazał, że ZUS nie mógł naruszyć ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych (art. 1 i 2 pkt 1), gdyż podstawą prawną decyzji nie była ta regulacja. Naruszenie przez ZUS prawa można, w ocenie Sądu, rozważać jedynie w kontekście § 2 pkt. 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, zgodnie z którym podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne nie stanowią przychody w postaci świadczenia finansowanego ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Dokonując wykładni powyższego przepisu rozporządzenia Sąd wskazał, że rozporządzenie to zostało wydane na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, ze zm.). Przepisy rozporządzenia egzemplifikują wyjątki od zasady wyrażonej w art. 18 ust. 1 tej ustawy. Zgodnie z tym przepisem przychód (w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym) uzyskany przez pracownika z tytułu stosunku pracy stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. W rezultacie zawartą w § 2 pkt 19 rozporządzenia treść należy traktować jako wyjątek, który podlega wykładni zawężającej. Sąd podkreślił, że cechą charakterystyczną prawa ubezpieczeń społecznych jest to, że eliminuje ono w zasadzie wszelką elastyczność w działaniu instytucji administrujących ubezpieczeniem społecznym, a pozostawienie im jakiegokolwiek zakresu swobody jest sytuacją wyjątkową, która nie może prowadzić do naruszenia gwarancji określonych ustawowo. Odwołując się do poglądów judykatury Sąd wywiódł, że w prawie ubezpieczeń społecznych wykładni przepisów należy dokonywać w sposób ścisły, przy użyciu językowych dyrektyw interpretacyjnych. Zawodne jest stosowanie w prawie ubezpieczeń społecznych wykładni systemowej i wykładni historycznej lub celowościowej.

Sąd pierwszej instancji dokonując szczegółowej analizy § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, w tym poszczególnych zwrotów, którymi ustawodawca posłużył się w treści tego przepisu, doszedł do wniosku, że obowiązek zapłaty składki staje się aktualny jedynie w sytuacji, gdy wypłata dokonana przez podmiot zatrudniający pozostaje w opozycji do przejawów działalności socjalnej określonej w art. 2 pkt. 1 ustawy o ZFŚS. Stanie się tak przykładowo, gdy dystrybucja środków z funduszu spełnia funkcję uzupełnienia wynagrodzenia. Odpłatność za pracę pojęciowo nie mieści się w kategorii celów socjalnych, choć formalnie może być realizowana w ramach ZFŚS. Również świadczenia wypłacane przez pracodawcę, choćby posiadały socjalny cel, ale nie były dokonywane w ramach ZFŚS, nie dają podstaw do zastosowania § 2 pkt. 19 rozporządzenia.

Sąd wskazał, że wypłata pracownikom przez wnioskodawcę bonów towarowych wprawdzie formalnie była dokonana w ramach ZFŚS, jednak nie można jej zakwalifikować jako zrealizowanej w ramach celu socjalnego. Zwolnienie z obowiązku składowego nie jest uzależnione od zastosowania przez pracodawcę kryteriów socjalnych, jednak ich niezastosowanie, w pewnych wypadkach, w sposób determinujący sugeruje, że wypłacona należność stanowi ukrytą formę wynagradzania pracownika, kosztem środków ZFŚS. Sąd podkreślił, że środki gromadzone w ramach Funduszu powinny być wydawane w sposób korespondujący z formami działalności socjalnej. Przyznawanie wszystkim pracownikom, corocznie świadczeń równej wartości nie stanowi przejawów takiej działalności. Jest oderwane od wyznaczników zarezerwowanych dla działalności socjalnej. W istocie, w ocenie Sądu, tego typu działalność sprowadza się do regularnego przysporzenia po stronie pracownika w oderwaniu od stawianego przez 2 ust. 1 ustawy o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych i § 2 pkt 19 rozporządzenia celu. Wnioskodawca wypłacając wszystkim świadczenia w jednakowej kwocie nie uwzględnił, że w art. 2 pkt 1 ustawy o ZFŚS zwrot „pomoc” koncentruje się na osobie uprawnionej. Zdaniem Sądu, okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują, że prawdziwym celem wydania bonów towarowych było zwiększenie wynagrodzeń pracowników (wypłata była swoistą premią), co nie mieści się w kategorii celów socjalnych w rozumieniu § 2 pkt 19 rozporządzenia. Z tej przyczyny, zdaniem Sądu, nie zachodziły podstawy do zmiany zaskarżonych decyzji.

Do odmiennych wniosków Sąd doszedł w przypadku paczek dla dzieci. W tej kwestii, w ocenie Sądu Okręgowego, nie można pominąć, że osobami uprawnionymi do korzystania z ZFŚS są również członkowie rodzin pracownika. Treść przepisu art. 2 pkt 1 ustawy nawiązuje do tej kategorii uprawnionych. Działalnością socjalną jest opieka nad dziećmi, różne formy wypoczynku, działalności kulturalno – oświatowej. Cele te są realizowane poprzez zwyczajowe obdarowywanie dzieci słodyczami w związku ze świętami Bożego Narodzenia. Dlatego zrozumiałe jest w ocenie Sądu pierwszej instancji, że działalność pracodawcy w tym zakresie wypełnia dyspozycję art. 2 pkt 1 ustawy, a tym samym wartość paczek dla dzieci pracowników korzysta ze zwolnienia określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia.

Mając na uwadze, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych zajmuje bardziej rygorystyczne stanowisko w przedmiocie wykładni przepisu § 2 pkt 19 rozporządzenia i utożsamia jego desygnaty z koniecznością stosowania kryteriów socjalnych zgodnie z art. 8 ust 1 ustawy, Sąd stwierdził, że nawet przyjmując taką opcję interpretacyjną odwołanie jest w części dotyczącej paczek dla dzieci zasadne.

Przepis art. 8 ust 1 ustawy o ZFŚS wskazuje, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz dopłat powinno zostać uwarunkowane sytuacją życiową, rodzinną i materialną uprawnionego. Doniosłości tych konkretnych kryteriów należy poszukiwać, zdaniem Sądu, w istocie poszczególnych świadczeń. To charakter usługi wyznacza czy decydującym do jej przyznania okaże się sytuacja życiowa, rodzinna, czy też materialna. Kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków funduszu nie konkurują ze sobą. Ich relacja polega na wzajemnym uzupełnianiu się. Dlatego zasady przyznawania paczek świątecznych uzależnione są sytuacją rodzinną (ilością posiadanych dzieci). Kryterium materialne i życiowe, w ocenie Sądu, nie odgrywa żadnej roli. Przyjęcie takiego rozwiązania wydaje się zrozumiałe, jeżeli zważyć, że ustawodawca nie przewidział katalogu świadczeń, na które środki ZFŚS mogą być wydawane. Z tej przyczyny Sąd przyjął, że wnioskodawca wydając corocznie paczki dla dzieci stosował wystarczające w tym przypadku kryterium rodzinne. Gdyby podzielić stanowisko organu rentowego, że również w tym przypadku powinno mieć

zastosowanie kryterium majątkowe, należałoby przyjąć, że dzieci lepiej uposażonych rodziców nie powinny otrzymać paczek, albo otrzymać je w zmniejszonym wymiarze, co godziłoby w cel i funkcję tego świadczenia.

Mając powyższe na względzie na mocy art. 477¹⁴ § 1 i 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zaskarżając go w punkcie I i zarzucając naruszenie prawa materialnego tj.

- § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161, poz. 1106 ze zm.) poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wartość świadczenie rzeczowego w postaci paczek dla dzieci,

- art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. 1996 r., nr 70, poz. 335 ze zm.) poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że przyznanie paczek dla dzieci z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie podlega kryterium majątkowemu.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I i oddalenie odwołań, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

W odpowiedzi na apelację odwołujący wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Mając na uwadze zakres zaskarżenia w niniejszej sprawie, ostatecznie kwestią sporną było, czy działalność pracodawcy – Szpitala (...) w B. w zakresie obdarowania dzieci słodyczami z okazji Dnia Dziecka jest działalnością socjalną, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. 1996 r., nr 70, poz. 335 ze zm.), a co za tym idzie, czy wartość paczek dla dzieci pracowników korzysta ze zwolnienia przy ustaleniu podstawy wymiaru składek określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. nr 161, poz. 1106 ze zm.).

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zgodnie z ust. 2 powyższego przepisu zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych. Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Obowiązkową treść regulaminu stanowią postanowienia określające zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”, zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy. Wyklucza to finansowanie z funduszu takich świadczeń socjalno - bytowych, których pracodawca udziela pracownikom w związku z ich zatrudnieniem. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

W (...) Szpitalu im. (...) w B. obowiązywał w okresie objętym zaskarżoną decyzją regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Szpitala im. (...) w B.. W myśl § 4 pkt 1 tego regulaminu przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Natomiast w § 5 regulaminu wskazano, że osoba ubiegająca się o przyznanie ulgowego świadczenia socjalnego lub usługi dofinansowanej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest obowiązana złożyć w sekcji spraw pracowniczych i socjalnych w trybie i terminach określonych w dalszych postanowieniach regulaminu, wniosek o przyznanie usługi lub świadczenia, wypełniony według wzoru załączonego do regulaminu, tzn. z opisaniem sytuacji życiowej i rodzinnej oraz z wyliczoną wysokością dochodu brutto na osobę w rodzinie. Wskazano także szczegółowy sposób obliczenia dochodu.

Mając na uwadze powyżej powołane przepisy, słusznie organ rentowy w apelacji wskazał, że paczki dla dzieci były przyznawane niezgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i niezgodnie z regulaminem wydanym na podstawie powyższej ustawy, co z kolei doprowadziło do niezasadnego wyłączenia wartości paczek z podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia.

Kwestia interpretacji art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 16 września 2009 roku (I UK 121/2009, OSNP 2011/9-10 poz. 133), wyraził pogląd, że ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych realizuje postulat i zarazem zasadę prawa pracy, by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe, kulturalne i socjalne potrzeby pracujących. Ustawa ta w art. 2 pkt 1 definiuje działalność socjalną, zaś podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 1 ustawy. Zasada ta stanowi, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin nie może zmienić tej zasady. Stąd świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem owej zasady podstawowej nie mogą być ocenione - w sensie prawnym - jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Innymi słowy, pomoc z funduszu, może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznawanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika.

W niniejszej sprawie nie można uznać, że paczki przyznawane pracownikom na rzecz ich dzieci z okazji Dnia Dziecka stanowiły realizację działalności socjalnej, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy. W regulaminie obowiązującym w Szpitalu wskazano bowiem, na czym polega działalność socjalna pracodawcy, określono także ogólne zasady przyznawania ulgowych świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Wśród tych świadczeń wymieniono także (§ 9 pkt 2 litera a) nieodpłatne lub częściowo odpłatne usługi świadczone przez zakład pracy na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno – oświatowej i sportowo rekreacyjnej – organizowane imprezy okolicznościowe wraz z zakupem drobnych upominków, bonów towarowych itp. z okazji takich jak: Dzień Pracownika Służby Zdrowia, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet, paczki dla dzieci, święta. Stąd też, skoro pracodawca w regulaminie wskazał, że zakup paczek dla dzieci jest jedną z form działalności socjalnej pracodawcy, powinien był w tym wypadku stosować przy przyznawaniu pracownikom tych paczek kryteria sytuacji życiowej i rodzinnej oraz dochodu brutto na osobę w rodzinie, które to zostały wskazane w regulaminie. Stąd też słusznie organ rentowy w apelacji wskazał, że obdarowanie okolicznościowymi paczkami dzieci pracowników jest niewątpliwie udzieleniem pomocy rzeczowej tym pracownikom, mające na celu wsparcie socjalne w okresie wzmożonych wydatków np. w związku z Dniem Dziecka.

Nie sposób się także zgodzić z twierdzeniami Sądu Okręgowego, iż w zakresie przyznawania paczek można było wziąć pod uwagę tylko jedno kryterium – ilość posiadanych przez pracowników dzieci. Należy podkreślić, że kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków pochodzących z funduszu nie konkurują ze sobą, a ich relacja polega na wzajemnym uzupełnieniu się. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach. Wyżej przytoczony przepis powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń, z sytuacją życiową, materialną i rodzinną osób uprawnionych, co prowadzi do wniosku,

że przyznawanie świadczeń ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości jest wykluczone. Zasada „każdemu po równo” pozostaje w opozycji do kryterium socjalnego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00 (OSNP 2003/14/331) doświadczenie życiowe wskazuje, iż jest mało prawdopodobne, aby dwie uprawnione osoby pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Tym bardziej, zdaniem Sądu Najwyższego, możliwość taką należy wyłączyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt osób. Aprobując pogląd Sądu Najwyższego należy wskazać, że także sam fakt niskiego wynagrodzenia pracowników, którzy otrzymali paczki, nie mógł być wystarczający do spełnienia kryterium socjalnego. Nawet identycznie niskie wynagrodzenia wszystkich pracowników, którzy otrzymali przedmiotowe świadczenia, nie mogą automatycznie oznaczać identycznej sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej. Wszak wśród pracowników każdego zakładu pracy, a zwłaszcza większego, znajdą się tacy pracownicy, którzy mają dzieci i osiągają niskie dochody lub też mają dzieci, ale osiągają wysokie dochody. Tych okoliczności płatnik składek w ogóle nie badał, odnosząc się jedynie do kryterium posiadania dziecka.

Brak jest także podstaw, aby przyjąć, że można stosować kryterium socjalne w sposób dorozumiany. Jest to sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, jak też z § 8 regulaminu, w myśl którego priorytety w przyznawaniu świadczeń oraz wysokości dopłaty z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż realizacja socjalnych celów Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest możliwa, gdy wypłacane z tego funduszu świadczenie jest uzależnione od sytuacji materialnej i rodzinnej poszczególnych pracowników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 roku, I UK 121/09, OSNP 2011/9-10/133), co w praktyce oznacza uzyskanie od pracowników informacji o wysokości dochodu przypadającego na członka rodziny. W uzasadnieniu wyroku z dnia 6 lutego 2008 roku, II PK 156/07 (OSNP 2009/7-8/96) Sąd Najwyższy podkreślił, że przyjęcie dochodu na członka rodziny jest usprawiedliwionym kryterium oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby ubiegającej się o przyznanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokości dopłat z funduszu świadczeń socjalnych, bo jest to obiektywnie czytelny i miarodajny sposób oceny zasadności ubiegania się o świadczenia z tego funduszu.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że skoro wszyscy pracownicy Szpitala (...) w B., posiadający dzieci, otrzymali paczki w jednakowej wysokości, to paczki te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, a nie świadczenie z funduszu świadczeń socjalnych. Sposób dysponowania środkami funduszu socjalnego przez pracodawcę pozostawał w sprzeczności z art. 8 ust. 1 ustawy, skoro bowiem przyznanie paczek nie było zależne od sytuacji majątkowej, życiowej, czy rodzinnej uprawnionych, to nie stanowiły one świadczeń socjalnych podlegających wyłączeniu z podstawy wymiaru składek.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przedmiotowe świadczenia należało zaklasyfikować jako świadczenia dodatkowe pracodawcy, nie zaś świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi. Skoro przyznanie świadczeń nie miało charakteru socjalnego, gdyż nie było powiązane z kryterium socjalnym (brak szczegółowej analizy sytuacji pracowników), należało uznać je za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, stanowiący podstawę wymiaru składek na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W tym stanie rzeczy, uznając apelację organu rentowego za uzasadnioną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.